

Panium - Nọmba Iri

Iri elu na ọdịda nke mba dị iche iche: Ika akara nke 144,000 na akụkọ ihe omimi amụma e zoro ezo nke Daniel 11:10–16

Jeff Pippenger
2025-04-16

Isiokwu dị n'amaokwu nke iri na otu na nke iri na abụọ bụ iri elu na ọdịda nke eze ndịda, dika ka iri elu na ọdịda ikpeazụ nke United States nke e ji onye isi ala ikpeazụ nọchite anya ya n'amaokwu nke abụọ, dika ka onye nnọchi anya ikpeazụ nke ike dragon n'ụwa; iri elu na ọdịda ikpeazụ nke United Nation's nke e ji amaokwu nke atọ na nke anọ nọchite anya ya. Amaokwu nke ise ruo nke itoolu na-anọchi anya akụkọ ihe mere eme nke ike popu site n'afọ 538 ruo n'afọ 1798. Afọ 538 na-akara mmalite inye ike nye ike popu, afọ 1798 na-akara ọnyá na-egbu egbu nke popu, ya mere amaokwu nke ise ruo nke itoolu na-anọchi anya iri elu na ọdịda ikpeazụ nke anụ ọhịa ahụ. Amaokwu nke iri na-akara afọ 1989 dika ọdịda nke eze ndịda dika e si n'ụlọikpe Soviet mbụ nọchite anya ya.

“A kwere ka mba ọ bụla nke batara n'elu ikpo okwu nke omume ka ọ nọrọ n'ọnọdụ ya n'elu ụwa, ka e wee hụ ma ọ ga-emezu nzube nke 'Onye Nche na Onye Nso.' Amụma esorola iri elu na ọdịda nke alaeze ukwu dị iche iche nke ụwa—Babilon, Midia na Peasia, Gris, na Rom. N'ihe metụtara nke ọ bụla n'ime ndị a, dika o mere mba ndị nwere ike pere mpe, akụkọ ihe mere eme kwughachiri onwe ya. Nke ọ bụla nwere oge ule ya, nke ọ bụla dara ada, ebube ya laa n'iyi, ike ya hapurụ ya, ebe ya kwa ka onye ọzọ bịara jide...”

“Site n'iri elu na ọdịda nke mba dị iche iche dika e mere ka o doo anya n'akwukwọ nke Akwukwọ Nso Dị Nso, ha kwesiri imuta otú otuto nkịtị nke mputa na nke ụwa si buru ihe efu. Babilon, ya na ike ya nile na ebube ya nile, nke ụwa anyị ahụbeghi ụdị ya ọzọ kemgbe ahụ,—ike na ebube nke n'anya ndị mmadụ nke ụbọchị ahụ yiri ihe siri ike ma na-adigide adigide,—lee otú o si kpankpam laa n'iyi! Dị ka 'ifuru nke ahijia' ka ọ lawo n'iyi. Otu a ka ihe niile na-enweghi Chineke dika ntọala ha si ala n'iyi. Naanị ihe ahụ nke ejikọtara na nzube Ya ma na-egosiputa agwa Ya ka puru idigide. Ukpuru Ya bụ naanị ihe ndị guzosiri ike nke ụwa anyị maara.” Education, 177, 184.

Amaokwu nke iri na otu na nke iri na abụọ na-akọwa mbilite ikpeazụ na ọdịda ikpeazụ nke eze nke ndịda, dika Russia si anọchi anya ya. Amaokwu nke iri na atọ ruo nke iri na ise na-akọwa mbilite ikpeazụ na ọdịda ikpeazụ nke United States. Akụkọ amụma dum nke isi nke iri na otu ka e wuru n'elu nhazi nke mbilite na ọdịda nke alaeze dị iche iche. Onye na-amụ amụma ga-atule eziokwu a ma ọ buru na ọ ga-enwe ohere ọ bụla nke ikewa ozi amụma nke isi nke iri na otu n'uzọ ziri ezi.

Nlele nke isi nke Daniel isi nke iri na otu bụ na o nwere ihe atụ ndị a na-emeghari emeghari nke iri elu na ọdịda nke alaeze dị iche iche. Mgbe Nwanyị White kwuru, “N'otú a ka alaeze Midia na Peasia lara n'iyi, nakwa alaeze Gris na Rom,” ọ na-akọwa “Gris” dị ka dragon ahụ, “Rom” dị ka anụ ọhịa ahụ, na “Midia na Peasia” dị ka onye amụma ụgha ahụ. Ọ na-akọwa iri elu ikpeazụ na ọdịda ikpeazụ nke alaeze ikpeazụ nke ụwa, nke mejuputara dragon ahụ, anụ ọhịa ahụ, na onye

amuma ụgha ahụ, ndị na-amalite ịrị elu ha n'iwu Sunday ma na-eduga ụwa gaa Amagedon n'imezu Mkpughe 16:12–21. O na-edu ndị Chineke gaa n'ebe "iri elu na odida nke mba di iche iche dika e mere ka o doo anya n'akwukwo nke Akwukwo Nso Di Nso" di ka echiche a ga-eji ruo oru iji "muta otu ebube nke na-aputa n'eziri na nke ụwa a bu ihe efu n'eziokwu."

Ihe kpatara anyi ji kwesi "imu otu ebube mpuga na nke ụwa si buru ihe efu n'ezie," bu ka anyi wee ghotakwuo na ihe niile na-ala n'iyi "nke na-enweghi Chineke dika ntala ya." Ya mere, inwe Chineke ma o bu enweghi Chineke dika ntala gi bu okwu metutara ndu ma o bu onwu. Site n'ebe ahụ n'usoro mmepe nke echiche ahụ, Nwanyị White wee kwaa ihe o putara inwe Chineke dika ntala gi mgbe o siri, "Naani ihe ahụ nke ejikotara na nzube Ya ma na-egosiputa agwa Ya ka puru iguzosi ike." O ka kwasi na ihe niile na-adighi n'elu ntala Chineke na-ala n'iyi, nakwa na ihe abuo na-ekpebi ihe e wuru n'elu ntala ahụ bu ma ihe ahụ "ejikotara na nzube Ya," na nke ahụ "na-egosiputa agwa Ya." Agwa Ya bu ntala Ya.

Mgbe ahụ, n'ahiriokwu mmechi nke paragraf ahụ, o na-ekwu na "Ukpuru Ya bu naani ihe ndi guzosiri ike ụwa anyi maara." Agwa Chineke bu ukpuru Ya, ukpuru Ya na-egosikwa agwa Ya. O bu okwu metutara ndu ma o bu onwu n'otu mmadu si emetuta Chineke di ka ntala nke ihe niile. Ana m ekwusi ike na e wuru usoro ntala nke Daniel isi nke iri na otu n'elu akuko banyere iri elu na odida nke alaeze di iche iche. E nwere otu akuku ebe mkpali nso na-agwa anyi udi omumu ziri ezi.

"E nwere omumu nke akuko ihe mere eme nke a na-ekwesighi ikato. Akuko nso bu otu n'ime ihe omumu di n'ulo akwukwo ndi amuma. N'ihe e deoro banyere uzọ O si emeso mba di iche iche ka a huru nzokwu Jehova. Ya mere taa, anyi kwesikwara itule uzọ Chineke si emeso mba nile nke ụwa. Anyi ga-ahụ n'akuko ihe mere eme mmezu nke amuma, muo oru nile nke Nduzi Chineke n'ime nnukwu mmeghari ndozighari, ma ghotu oganihu nke ihe omume di iche iche n'ikpokota mba nile maka ogu ikpeazu nke nnukwu esemokwu ahụ." The Ministry of Healing, 441.

A na-amata omumu akuko ihe mere eme e doro nso di ka omumu banyere otu Chineke si emeso mba nile nke ụwa, nakwa n'ime nduzi Chineke site n'iru-ndu nke nlekota Ya n'ime mmeghari mgbanwe Ya, ya mere, akuko ihe mere eme e doro nso gunyere ahiri omumu nke mpuga na nke ime. Ebumnuche nke iji akuko ihe mere eme kwado Okwu amuma Chineke bu iji akuko ihe mere eme amuma ahụ ka e wee "ghota oganihu nke ihe omume di iche iche n'ichikota mba nile maka ogu ikpeazu nke nnukwu esemokwu ahụ." E si n'ime nkwa sara mbara nke Nwanyị White banyere mkpa o di iwulite ihe nleanya amuma nke akuko ihe mere eme di nso, nke dabere n'elu usoro ntala ahụ a na-anochi anya ya n'ime "ibilite na ida" nke alaeze di iche iche, were paragraf gara aga ahụ.

"Dika nkwa nke maka oru Ndi Kraist, otutu ndi na-eche na o di mkpa inweta omuma sara mbara banyere akwukwo akuko ihe mere eme na nke nka mmuta okpukpe. Ha na-eche na omuma a ga-abu enyemaka nye ha n'ikuzi ozioma. Ma omumu ha siri ike banyere echiche umu mmadu na-eduga n'ime ka ozi ha ghara idi ike, kama ime ka o sie ike. Mgbe m huru ulo oha akwukwo juputara n'akwukwo ukwu di arọ nke ihe omuma akuko ihe mere eme na nke nka mmuta okpukpe, ana m eche, Gini mere e ji emefu ego maka ihe na-abughị achicha? Isi nke isii

nke Jón na-agwa anyị karịa ihe a puru ihu n'oru ndi di otu a. Kraist na-ekwu, 'Abu m Achicha nke Ndu: onye na-abiakwute M agaghị agụ agụ ma oji; onye na-ekwere na M agaghikwa akpo nku ma oji.' 'Abu m Achicha di ndu nke si n'eluigwe bja: o buru na onye o bu ebie Achicha a, o ga-adi ndu ruo mgbe ebighi ebi.' 'Onye na-ekwere na M nwere ndu ebighi ebi.' 'Okwu ndi M na-agwa unu, ha bu mmuo, ha bukwa ndu.' Jón 6:35, 51, 47, 63."

"E nwere omumu nke akuko ihe mere eme nke a na-ekwesighi ikato. Akuko ihe mere eme di nsọ bu otu n'ime omumu ndi a na-akuzi n'ulo akwukwo ndi amuma. N'akwukwo ndeko nke omume Ya n'etiti mba di iche iche, a huru nzokwu Jehova. Ya mere taa, anyi ga-atule omume Chineke n'etiti mba nile nke uwa. Anyi ga-ahu n'akuko ihe mere eme mmezu nke amuma, mutakwa oru nke Nlekota Chineke n'ime nnukwu mmeghari mgbanwe, ma ghota oganihu nke ihe omume di iche iche n'ikwado mba nile maka ogo ikpeazu nke nnukwu esemokwu ahu.

"Udi omumu di otu a ga-enye echiche sara mbara, zuru ezu banyere ndu. O ga-enyere anyi aka ighota ihe ufodu banyere mmekorita na ndabere ya di iche iche, otu e si ejiko anyi onu n'uzo di itunanya n'ime nnukwu nwanne mmadu nke oha mmadu na mba di iche iche, na otu mmegbu na iweda otu onye n'ala, ruo n'oke di ukwu, si buru mfu nye mmadu niile.

"Ma akuko ihe mere eme, di ka a na-amukari ya, na-elekwasị anya n'ihe mmadu ruzuru, mmeri ya n'agha, ihe iga nke oma ya n'inweta ike na idi ukwu. A na-eleghara oru Chineke n'ihe gbasara omume mmadu anya. Ole na ole na-amu mmezu nke nzube Ya n'iri elu na n'ida mba di iche iche.

"Ma, ruo n'oke di ukwu, na mmata banyere Chineke, di ka a na-amu ya ma na-akuzi ya, abughi ihe ozo karia ndeko echiche mmadu cheputara echeputa, nke na-eje ozi naani iji 'mee ka ndumodu gbaa ochichiri site n'okwu ndi na-enweghi ihe omuma.' Ugboro ugboro, mkpali di n'inakota otutu akwukwo ndi a abughi nke ukwu ochicho inweta nri maka uche na mkpuruobi, kama o bu ochicho ima ndi oka ihe omuma na ndi na-amu banyere Chineke, ochicho igosi ndi mmadu Iso Uzo Kraist n'okwu na nkwputa ndi e ji amamihe mutara kwaa ya."

"O bughi akwukwo niile e dere puru iru oru nke ndu di nsọ. 'Muta n'aka M,' ka Onye Ozizi Ukwu ahu kwuru, 'burunu yoke M n'isi unu,' 'mutanu idi nwayoo na idi umeala n'obi M.' Nganga ogugu isi unu agaghị enyere unu aka ikwurita okwu na mkpuru obi ndi na-ala n'iyi n'ihu aguu nke achicha nke ndu. N'imu akwukwo ndi a, unu na-ekwe ka ha were onodu nke nkuzi bara uru ndi unu kwesiri ibu ndi na-amuta n'aka Kraist. Site n'uzo o si puta n'omumu a, a naghị azu ndi mmadu nri. Naani ntakiri n'ime nchoputa ahu nke na-eme ka uche daa mbà na-eweta ihe ga-enyere mmadu aka ibu onye oru na-aga nke oma maka mkpuru obi."

"Onye Nzoputa bbara 'ikwusa ozi-oma nye ndi ogbenye.' Luk 4:18. N'ozizi Ya O jiri okwu ndi kasi mfe na ihe nnochianya ndi kasi doo anya. A na-ekwukwa na 'igwe mmadu nkiti ji onu gee Ya nti.' Mak 12:37. Ndi na-achọ ime oru Ya maka oge a kwesiri inwe nghota miri emi kari banyere nkuzi ndi O nyere."

"Okwu nile nke Chineke di ndu bu agumakwukwo kachasi elu n'ihe nile. Ndi nejere ndi mmadu ozi kwesiri iri n'achicha nke ndu. Nke a gaenye ha ike nke mmuo; mgbe ahu, a gadi ha njikere ijere umu udi ndi mmadu nile ozi." The Ministry of Healing, 441–443.

Sista White kowakwuru na imata mmezu ike Chineke n'itolite ndi eze na iwepu ndi eze dabere n'ihe ndi eze ahụ hoṛo bụ ezi nkà ihe omuma nke omumu akuko ihe mere eme.

“N'akuko ihe mere eme nke mba di iche iche, onye na-amu okwu Chineke puru ihu mmezu n'ezikwu nke amuma Chineke. Babilon, mgbe e mechara kurie ya ma gbajie ya, lara n'iyi n'ihina na n'oge oganihu ya, ndi ochichi ya were onwe ha di ka ndi na-adabereghina Chineke, ma kpo otuto nke alaeze ha ihe aruzuru site n'aka mmadu. E letara ochichi Midia na Peshia omuma nke Eluigwe n'ihina na n'ime ya a zopjara iwu Chineke n'okpuru ukwu. Egwu Jehova enwetaghina onodu n'ime obi nke otutu mmadu kariri akari n'ime ndi ahụ. Ajo omume, nkwulu Chineke, na nruru aka juputara ebe Nile. Alaeze ndi sochiri ya joro njo ma mebiewanye kari; ndi a wee rida ala kariakwa ala n'ogo nke uru omume oma.

“Ike nke onye-isi obula n'uwa na-eji achu bu nke Eluigwe nyere; ma ihe iga nke oma ya na-adabere n'otu o si eji ike e nyere ya otu a. Nye onye obula, okwu nke Onye Nche ahụ di nsu bu, 'Ekakwa m gi ike, o bu ezie na i maghi M.' Aisaia 45:5. Ma nye onye obula, okwu ndi a gwara Nebukadneza n'oge ochie bu ihe mmuta nke ndu: 'Wepu mmehie gi site n'ezie omume, na ajo omume gi site n'igosiputa ebere n'ebe ndi ogbenye no: ma eleghina anya, udo gi ga-adigologo.' Daniel 4:27.”

“Iji ghota ihe ndi a,—iji ghota na 'ezie omume na-ebuli mba elu;' na 'a na-eme ka ocheeze guzosie ike site n'ezie omume,' ma 'na-akwado ya site n'ebere;' iji mata mmezu nke ukpuru ndi a n'ihuputa ike nke Onye ahụ 'na-ewepu ndi eze, na-eme kwa ka ndi eze bilie,'—nke a bu ighota nkà ihe omuma nke akuko ihe mere eme. Ilu 14:34; 16:12; 20:28; Daniel 2:21.

“Naani n'okwu Chineke ka a na-egosiputa nke a nke oma. N'ebe a ka e gosiri na ike nke mba di iche iche, dika nke ndi mmadu n'otu n'otu, adighi adi n'ime ohere ma o bu uzọ di mfe ndi na-eme ka ha di ka ndi a pughina imeri emer; o dighikwa adi n'ime idi ukwu ha nke ha ji na-anya isi. A na-atu ya site n'otu ha si eguzosi ike n'ihe n'ime imezu nzube Chineke.”
Prophets and Kings, 501, 502.

Isi okwu di na amaokwu iri na otu na iri na abuo bu iri elu na odida nke eze ndida, ma nke ka mkpa, amaokwu ndi a na-egosi imechi akara nke puku nari anọ na iri anọ na anọ, nakwa nke abuo n'ime ule ato nke malitere n'oge ogwugwu na 1989 dika e si nochite ya anya n'amaokwu nke iri.

A na-anochi akara ahụ anya site n'aka Daniel n'olulu odum, ndi ikom ato ahụ a hoputara n'oku nke oven ahụ na-enwu enwu, Daniel na ndi ikom ato ahụ a hoputara na-ekpe ekpere ka ha ghota nro Nebukadneza banyere onyinyo nke anu ohia ndi ahụ n'isi nke abuo, Daniel na-ekpe ekpere nke Levitikos iri abuo na isii n'isi nke itoolu, ndi amamihe ahụ bu ndi na-aghota mmuba nke ihe omuma, Joshua ka a na-ewepu mmehie ya n'akwukwo Zekaraya isi nke ato, Zerubabel n'isi nke anọ, Josef igho onye ochichi nke abuo n'Ijpt, ndi na-eso uzọ ahụ n'ulo elu ahụ ubochi iri tupu Pentikost, ndi Miller n'ogbakọ omuma Exeter, Lazaros na-eduga usoro ahụ n'Mbata Mmeri ahụ, na puku mmadu nari otu na iri anọ na anọ ahụ n'Akwukwo Mkpughe isi nke asaa.

Amaokwu nke iri na otu bjara n'afọ 2014 na mmalite agha Ukraine, ma n'onwa Julai nke afọ 2023 ule anya ahụ, ebe a na-eme ka ndi nke Chineke “di ocha,” malitere. Ahiri nke ise n'isi nke iri na otu bu amaokwu nke iri na ato ruo nke iri na ise.

Nchịkọta Ahịrị nke Ise

N'ihị na eze nke ugwu ga-aloghachi, ọ ga-ebuputakwa igwè mmadụ karịrị nke mbụ, ọ ga-abiakwa n'ezio kwu mgbe afọ ufodu gasiri, ya na nnukwu agha na nnukwu akunuba. Ma n'oge ndi ahụ otutu ga-ebili imegide eze nke ndida: ndi na-apunara mmadu ihe n'etiti ndi gi ga-ebulikwa onwe ha elu ime ka ohuu ahụ guzosie ike; ma ha ga-ada. Ya mere eze nke ugwu ga-abia, kpokwasikwa ugwu mkporogwu, werekwa obodo ndi kasị sie ike: ogwe-aka nke ndida agaghị enwe ike iguzogide, ndi ya a hoputara agaghikwa enwe ike iguzogide; ọ gaghikwa adi ike obula iji guzogide. Daniel 11:13–15.

Amaokwu ndi a mezuru n'afọ 200 T.K., ha na-akowapu Agha Panium, nke gunyere ndi eze na-emegide onwe ha na njiko ha; ma amaokwu ndi ahụ bukwa ebe n'akuko ihe mere eme ka Rom na-ekpere arusi bidoro igosiputa onwe ya nke mbu n'ime akuko Daniel isi nke iri na otu. Amaokwu ndi a gunyekwara mbilite na odida ikpezu nke alaeze nke isii nke amuma Akwukwo Nso, kamakwa akuko Akwukwo Nso banyere Kraist ileta Caesarea Philippi, ebe Pita na-edobe akara nke ndi nari otu na puku iri anọ na anọ. Akuko ihe mere eme a na-anochi anya idebanye akara nke ndi nari otu na puku iri anọ na anọ site n'ibia nke nke ato n'ime ule ato nke isi nke iri na abuo, nke mejuputara ibu "e sachapwo, mee ka ocha, ma nwalee ha."

Amaokwu ato ndi a na-eduga n'amaokwu nke iri na isii ebe e ji Sunday law no na United States na-anochi anya ya. Mgbe nzuko-ulokwuu Exeter kwusiri n'ubochi Ogot 17, 1844, amamihe ndi na-amaghi nwoke buo ozi nke Mkpu Etiti Abali gafee usọ oké osimiri owuwa anyanwu nke United States n'ime ubochi iri isii na isii. E nwere oge mgbe ndi na-amaghi nwoke niile tetara, ma otu otu enweghi mmanu, tinyere ihe niile nke ahụ na-akowaputa. Mgbe a gbanwere aha Saimon Ba-Jona ka o buru Pita, a na-akara akara nke otu nari puku iri anọ na anọ. Site n'ebe ahụ gaa n'ihu, Jizos malitere ikuziri ndi na-eso uzọ ya ihe banyere ihe ndi jikotara na obe.

Obe bu ihe nnochianya nke mmechi oge amara, ma e weliri William Miller, onye e jiri Jon Baptist kpoọ udi ya, onye n'onwe ya ka e jiri Ilaija kpoọ udi ya, ka o gosiputa "ihe omume ndi metutara mmechi oge amara," dika Jon Baptist na Ilaija abuo ahụ mere. Jon kwuru ya n'uzo a.

Ma mgbe o huru otutu ndi Farisii na ndi Sadiusii ka ha na-abia na baptizim ya, ọ siri ha, Unu ogbo agwo ojoo, onye adola unu aka na nti ka unu gbanahu iwe ahụ na-abia? Matiu 3:7.

Elaija kwuru ya otu a.

Ehab we mekwara ogige arusi; Ehab mekwara ihe kpatara iwe Jehova, Chineke nke Izrel, kari ndi eze Izrel niile ndi bu ya uzo. N'ubochi ya ka Hajel, onye Betel, wuru Jeriko: ọ toro ntoala ya n'ime Ebiram, okpara ya, ma guzobe onu uzo ama ya n'ime Segub, nwa ya nke-nta, di ka okwu Jehova si di, nke O kwuru site n'aka Joshua nwa Nun. Ilaija, onye Tishbe, onye bu otu n'ime ndi bi na Gilead, wee si Ehab, Di ka Jehova, Chineke nke Izrel, Onye m guzoro n'ihu Ya, di ndu, agaghị enwe igirigi ma o bu mmiri ozuzo n'afọ ndi a, ma e wezuga dika okwu m si di. 1 Ndi Eze 16:33–17:1.

N'ikowa oru William Miller di ka onye mmeghari nke oge a, Sister White kwuru:

“O di mkpa ka e mee ka ndi mmadu mata ihe ize ndu ha no n’ime ya; ka a kpalite ha ikwadebe maka ihe omume ndi ahụ di oké njo nke jikotara na mmechi nke ohere amara.” The Great Controversy, 310.

Amaokwu isii ikpeazu nke Daniel iri na otu na-anochi anya “ihe omume ndi metutara mmechi nke oge amara.” E mepere ihe omume ndi ahụ n’oge ogwugwu na 1989, ma e kpughere ha nke oma.

“Tupu a kpogide Ya n’obe, Onye Nzoputa ahụ kowara ndi na-eso uzọ Ya na a ga-egbu Ya ma na Ya ga-ebilikwa ozọ n’ili; ndi mmuo ozi nokwa ebe ahụ iji mee ka okwu Ya dakwasie uche na obi ha ike. Ma ndi na-eso uzọ ahụ no na-atu anya ntọhapu nke uwa a site n’okpuru yoke ndi Rom, ha enweghikwa ike inara n’obi echiche ahụ na Onye ahụ nke olileanya ha niile dabeere n’ebe O no ga-ata ahuhu onwu ihere. A chupuru okwu ndi ahụ ha kwesiri icheta n’uche ha; ma mgbe oge onwunwa bjara, o huru ha n’enweghi kwadebe. Onwu Jizos bibiri olileanya ha kpankpan, dika a ga-asị na O doghi ha aka ná ntị tupu ya emee. Ya mere, n’amuma, a na-eme ka odinihu ghe oghe n’ihu anyi nke oma, dika e si mee ka o ghe oghe n’ihu ndi na-eso uzọ ahụ site n’okwu Kraist. A kowara ihe ndi metutara mmechi oge amara na oru kwadebe maka oge nsogbu ahụ nke oma. Ma igwe mmadu buru ibu enweghi nghota banyere eziokwu ndi a di mkpa karja ka ha gaara enwe ma a si na ekpughere ha ha mgbe o bula. Setan na-eche nche iji napu mmetuta o bula nke ga-eme ka ha buru ndi maara ihe ruo nzoputa, oge nsogbu ahụ ga-ahukwa ha n’enweghi njikere.” The Great Controversy, 595.

O bu na Sisaria Filipai, nke bu Panium, nke bu amaokwu iri na ato ruo iri na ise, ka Kraist malitere izi ndi na-eso uzọ Ya banyere obe, si otu a na-anochi anya akuko ihe mere eme nke nzuko mkpakorita Exeter ruo Oktoba 22, 1844. N’mmalite nke mmeghari ndozighari nke ndi otu nari puku iri anọ na anọ, e kpughere “ihe omume ndi metutara mmechi oge amara,” ma n’ogwugwu mmeghari nke ndi otu nari puku iri anọ na anọ, a na-ekpughe “ihe omume ndi metutara mmechi oge amara” n’ime akuko ihe mere eme zoro ezo nke amaokwu iri anọ.

“Taa, n’ime mmuo na ike nke Ilaija na nke Jon Onye Na-eme Baptizim, ndi ozi Chineke hoputara na-adota uche nke uwa nke e debere n’okpuru ikpe gaa n’ihe ndi di oke njo ga-eme n’oge na-adighi anya, n’ihe metutara awa ikpeazu nke oge amara na mputa Kraist Jizos dika Eze nke ndi eze na Onyenwe nke ndi nwe.” Prophets and Kings, 715, 716.

“Onodu ndi metutara mmechi oge amara” bu onodu ndi e kpughere, a toghewara akara ha, n’akuko nzuzo nke amaokwu nke iri anọ. N’akwukwo Zekaraya isi nke ato, e gosiputara ihe oiyi nke ihe nkiri ikpeazu nke ikpe nchoputa. Mkpali nso jikotara ama Zekaraya na ndi ahụ a kara akara n’Ezikiel isi nke itoolu.

“Ndi nke Chineke na-asu ude ma na-akwa akwa n’ihi ihe aru nile a na-eme n’ala ahụ. Site n’anya mmiri, ha na-adọ ndi ajo omume aka ná ntị banyere ihe ize ndu di ha n’itikwasị iwu Chineke n’okpuru ukwu, ma site n’iru uju a na-apughị ikwu okwu, ha na-eweda onwe ha ala n’ihu Onyenwe anyi n’ihi njehie nke onwe ha. Ndi ajo omume na-akwa emo iru uju ha, na-akpari aririọ ha di nso, ma na-eme ihe ochi n’ihe ha na-akpo adighi ike ha. Ma oke mwute na iweda onwe ala nke ndi nke Chineke bu ihe ama doro anya na ha na-enwetaghachi ike na ugwu nke agwa nke a tufuru n’ihi mmehie. O bu n’ihi na ha na-abjuru Kraist nso karja, nakwa na anya ha na-elekwasị anya n’idi ocha ya zuru oke, ka ha ji ahụ nke oma otu mmehie si buru

ihe ojoo kariiri akari. Ntughari obi ha na iweda onwe ha ala di nnoo anabata n'anya Chineke kariia mmuo nke itukwasị onwe obi na mpako nke ndi ahụ na-ahughị ihe kpatara ha ga-eji kwaa akwá, ndi na-eleda idi umeala n'obi nke Kraist anya, ma na-azoro izu oke mgbe ha na-emebi iwu nsọ nke Chineke. Obi di nwayoo na idi umeala n'obi bu onodu maka ike na mmeri. Okpueze nke ebube na-eche ndi na-ehulata ala n'ala ala nke obe. Ngozi diri ndi a na-eru uju, n'ihia na a ga-akasi ha obi.

“Ndi kweere ekwe na ndi na-ekpe ekpere bu, di ka a puru isi kwuo ya, ndi e mechibidoro onu na Chineke. Ha onwe ha amaghi otu e si echebe ha nke oma nke ukwu. N'ibu ndi Setan na-akpali, ndi ochichi nke uwa a na-achọ ibibi ha; ma a si na e meghewo anya ha, dika e meghepere anya ohu Elisha na Dothan, ha ga-ahụ ndi mmuo ozi nke Chineke ka ha mara uloikwu gburugburu ha, na-egbochi igwe ndi agha nke ochichiri site n'ihè na ebube ha.”

“Dika ndi nke Chineke na-eweda mkpuru obi ha n'ihu Ya, na-ariosi ike maka idi ocha nke obi, e nyere iwu a, ‘Wepunu uwe ruru aru ahụ’ n'ahụ ha, ma a kpokwara okwu nkwardo ndi a, ‘Lee, emeela m ka ajo omume gi si n'ahụ gi puo, m ga-eyekwasikwa gi uwe mgbanwe.’ A na-eyekwasị umu Chineke ndi ahụ a nwaro anwa, a kpagburu agbagbu, ma ha nogidere buru ndi kwesiri ntukwasị obi, uwe na-enweghi ntupo nke ezi omume Kraist. A na-eyikwasị ndi foduru ahụ a na-eleda anya uwe ebube, ka a ghara imerukwa ha ozo site n'ire ure nke uwa. A na-edobe aha ha n'akwukwo nke ndu nke Nwa Aturu, e dekwara ha onu n'etiti ndi kwesiri ntukwasị obi nke ogbo niile. Ha eguzogidela aghugho nile nke onye nduhie; mkpu nke dragon emebeghi ka ha si n'ikwesị ntukwasị obi ha dapu. Ugbu a, ha no n'onodu nchekwa ebighi ebi puo n'usoro aghugho nile nke onye onwunwa. E bufere mmehie ha n'ebe onye malitere mmehie no. Ma ndi foduru ahụ abughi nani na a gbaghaara ha ma nabatakwa ha, kama e kwanyere ha ugwu. ‘A na-etinye okpu isi mara mma’ n'isi ha. Ha ga-adị dika ndi eze na ndi nchujà nye Chineke. Mgbe Setan no na-ebuli ebubo ya elu ma na-achọ ibibi igwe a, ndi mmuo ozi di nsọ, ndi a na-adighi ahụ anya, na-agaghari ebe a na ebe ozo, na-etinye n'ahụ ha akara nke Chineke di ndu. Ndi a bu ndi ahụ guzoro n'Ugwu Zayon onu na Nwa Aturu ahụ, ebe e dere aha Nna ahụ n'egedege ihu ha. Ha na-abu abu ohuru ahụ n'ihu ocheeze ahụ, abu ahụ nke o dighi onye obula puru imu ma e wezuga nari puku iri ano na ano ahụ, ndi a gbaputara n'uwa. ‘Ndi a bu ndi na-eso Nwa Aturu ahụ ebe obula O na-aga. Ndi a ka a gbaputara n'etiti mmadu, buru mkpuru mbu nye Chineke na nye Nwa Aturu. A hughikwa aghugho n'onu ha: n'ihia na ha enweghi ntupo n'ihu ocheeze Chineke.’”

“Ugbu a ka e ruteworo mmezu zuru ezu nke okwu ndi ahụ nke Mmasi ahụ kwuru: ‘Nu ugbu a, gi Joshua onye nchujà ukwu, gi na ndi ibe gi ndi no odu n'ihu gi: n'ihia na ha bu ndi a na-eju anya n'ihia ha: n'ihia na, lee, Aga m eme ka Ohu M, Alaka ahụ, puta ihè.’ E kpughere Kraist di ka Onye Mgbaputa na Onye Nzoputa nke ndi Ya. Ugbu a n'ezie ka ndi foduru bu ‘ndi a na-eju anya n'ihia ha,’ dika anya mmiri na mmechuihu nke njem obia ha na-enye ohere nye onu na nsopuru n'ihu Chineke na Nwa Aturu ahụ. ‘N'ubochi ahụ ka alaka nke Onyenwe anyi ga-adị mma ma burukwa ebube, mkpuru nke uwa ga-adikwa oke mma ma maa mma nye ndi gbapuru n'Izrel. O ga-erukwa, na onye foduru na Zayon, na onye ga-anogide na Jerusalem, a ga-akpo ya onye nsọ, obuna onye o bula e dere n'etiti ndi di ndu na Jerusalem.’” Testimonies, olu nke 5, 474–476.

Puku mmadu otu nari puku na iri anọ na anọ ahụ n'akwukwọ Mkpughe bụ igwè Ezikiel ahụ a "kara akara" ka ha na "asụ ude ma na-eti mkpu" n'ihì arụ arụ nile ndị dī n'ala ahụ. A na-akara ha akara mgbe e nyere ha uwe nke ezi omume Kraist na okpu mara mma ahụ nke na-anochi anya "ndị eze na ndị nchụàjà" nke Pita, ndị na-abughị ndị nke Chineke, ma ugbu a aghowo ndị nke Chineke.

Ma unu bụ ogbo a họtara ahọtara, ndị nchụàjà eze, mba dī nsọ, ndị bụ nke puru iche; ka unu wee kpọsaa otuto nke Onye ahụ kpọrọ unu site n'ochichiri bja n'ihè ya dī itunanya: ndị n'oge gara aga na-abughị ndị mmadu, ma ugbu a bụ ndị nke Chineke: ndị na-enwetabeghi ebere, ma ugbu a enwetawo ebere. Ndị m huru n'anya nke ukwu, ana m ario unu, dī ka ndi obia na ndi njem ala ozo, ka unu zere aguu ihe ojoo nke anu ahụ, nke na-alu ogu megide mkpuru obi; na-enwe omume unu n'ezikwu n'etiti ndi mba ozo: ka, ebe ha na-ekwu megide unu dika ndi na-eme ihe ojoo, ha site n'omume oma unu, nke ha ga-ahu, too Chineke n'ubochi nleta ya. 1 Pita 2:9–12.

Ugbu a, o buru na unu erube isi n'ezie n'olu m, ma debe ogbugba ndu m, mgbe ahụ unu ga-aburu m akụ puru iche karịa mmadu nile: n'ihì na uwa nile bụ nke m: Unu ga-abukwauru m alaeze nke ndi nchụàjà, na mba dī nsọ. Ndị a bụ okwu i ga-agwa umu Izrel. Opuu 19:5, 6.

"N'ubochi ikpeazu nke akuko ihe mere eme nke uwa a, ogbugba ndu Chineke na ndi Ya na-edebe iwu Ya ka a ga-eme oheru. 'N'ubochi ahụ ka M ga-emere ha ogbugba ndu n'ebe umu anumanu nke ohia no, na n'ebe nnunu nke eluigwe no, na n'ebe ihe ndi na-akpu akpu n'ala no: M ga-agbajikwa uta na mma-agma na agha n'uwa, Meekwa ka ha dina n'udo. M ga-akpokwa gi nkwa alimdi na nwunye ruo mgbe ebighi ebi; ee, M ga-akpo gi nkwa alimdi na nwunye n'ezie omume, na n'ikpe ziri ezi, na n'ihunanya obioma, na n'ebere. N'ezie ntukwasị obi ka M ga-akpokwa gi nkwa alimdi na nwunye; i ga-amakwa Jehova."

"Ma o ga-eru n'ubochi ahụ, M ga-anu, ka Onyenwe anyi kwuru, M ga-anu eluigwe, ha ga-anukwa uwa; uwa ga-anukwa oka, na mmanya-vain, na mmanu; ha ga-anukwa Jezril. M ga-akukwa ya n'ala n'ihì onwe m; M ga-emekwa ebere n'ebe nwanyị ahụ nọ nke na-enwetabeghi ebere; M ga-asikwa ndi ahụ na-abughị ndi m, Unu bụ ndi m; ha ga-asikwa, I bụ Chineke m.' Hosea 2:14–23."

"N'ubochi ahụ, ... ndi foduru n'Izrel, na ndi nke ulo Jekob gbanariri, ... ga-adabere n'Onyenwe anyi, Onye Nso nke Izrel, n'ezikwu.' Aizaya 10:20. Site na 'mba nile, na agburu nile, na asusu nile, na ndi mmadu nile' a ga-enwe ndi ga-eji onu zaghachi ozi ahụ, 'Tuonu egwu Chineke, nyekwanu ya otuto; n'ihì na oge ikpe ya abjawo.' Ha ga-esi n'arusi o bula nke na-ekokota ha n'uwa a chigharia, ha ga-'efe kwa Onye ahụ ofufe nke mere eluigwe, na uwa, na oké osimiri, na isi iyi nile nke mmiri.' Ha ga-atohapu onwe ha n'ihè mgbagwoju anya o bula, ha ga-eguzokwa n'ihu uwa dika ihe ncheta nke ebere Chineke. N'ibu ndi na-erubere ihe niile Chineke chorọ isi, ndi mmuo ozi na umu mmadu ga-amata ha dika ndi 'na-edebe iwu Chineke, na okwukwe Jisos.' Mkpughe 14:6–7, 12."

"Lee, ubochi na-abia, ka Onye-nwe-anyi kwuru, mgbe onye na-akọ ubi ga-erute onye na-egbutu owuwe ihe ubi, onye na-azokwa mkpuru vain erute onye na-agma mkpuru; ugwu dī iche iche ga-adapu mmanya dī uto, ugwu nta nile ga-agbazekwa. M ga-eme ka ndoro n'agma nke ndi m, Izrel, loghachi ozo; ha ga-ewukwa obodo ndi togboro n'efu, biri n'ime ha; ha

ga-akukwa ubi vain, nuokwa mmanya sitere na ha; ha ga-emekwa ubi mkpuru osisi, riekwa mkpuru sitere na ha. M ga-akukwasị ha n'ala ha, a gaghikwa akpuru ha ozo n'ala ha nke m nyere ha, ka Onye-nwe-anyi Chineke gi kwuru. Amos 9:13-15.” Review and Herald, February 26, 1914.

O doro anya na site n'oge a na-akara ogbo ikpeazu a hoputara n'etiti otu nari puku iri anọ na anọ ahụ akara, e ka nwere ndi mba ozo ndi udi ndu (mkparita uka) nke otu nari puku iri anọ na anọ ahụ puru imetuta n'ubochi nleta nke ndi mba ozo.

“Ike mmadu na ike nke mmadu esiteghi guzobe choochi Chineke, o bughikwa ha ga-ebibi ya. O bughị n'elu nkume nke ike mmadu ka e guzobere choochi ahụ, kama o bu n'elu Kraist Jisos, Nkume nke Oge Nile, 'onu uzo ama nke hel agaghi enwe mmeri megide ya.' Matiu 16:18. Onuno Chineke na-enye oru Ya idigide. 'Unu atukwasila ndi isi obi, ma o bu nwa nke mmadu,' bu okwu nke na-abiakwute anyi. Abu Oma 146:3. 'N'idi juu na n'itukwasị obi ka ike unu ga-adi.' Aizaya 30:15. Oru ebube Chineke, nke e toro ntoala ya n'elu ukpuru ebighi ebi nke ezi omume, agaghi ala n'iyi ma oli. O ga-aga n'ihu site n'ike ruo n'ike, 'o bughị site n'ike, o bughikwa site n'otutu ike, kama site na Mmuo M, ka Jehova nke ndi agha kwuru.' Zekaraya 4:6.”

E mezuru nkwa ahụ, “Aka Zerubabel atinyewo ntoala ulo a; aka ya ga-emekwa ka o gwu,” n'ezie dika e kwuru ya. Amaokwu nke 9. “Ndi okenye ndi juu wuru, ha wee nwee oganihu site n'amuma Hagai onye amuma na Zekaraya nwa Ido. Ha wurukwa ya, meziekwa ya, dika iwu nke Chineke Izrel siri di, nakwa dika iwu Sairos, na Daraios, na Ataksaxis eze Peshia siri di. E mezukwara ulo a n'ubochi nke ato nke onwa Adar [onwa nke iri na abuo], nke di n'afu nke isii nke ochichi Daraios eze.” Ezra 6:14, 15.” Ndi Amuma na Ndi Eze, 595, 596.

Amaokwu nke iri na ato ruo nke iri na ise na-anochi anya ihe omume amuma ndi na-eduga n'imechi oge ebere maka ndi na-edebe ubochi izu ike n'iwu Sonde. Ha na-anochikwa anya nzokwu nke ato n'ime nzokwu ato di n'amaokwu nke iri nke Daniel iri na abuo. Amaokwu nke iri bu “nsacha,” amaokwu nke iri na otu na nke iri na abuo na-anochi anya “ime ka ocha,” ma amaokwu nke iri na ato ruo nke iri na ise na-anochi anya ule ikpeazu ebe a na-anwale umu agboghọ na-amaghi nwoke ndi na-edebe ubochi izu ike.

A na-anochi anya ozi di n'ime n'akwukwo Daniel site n'ohu Osimiri Ulai nke isi nke asaa ruo nke itoolu, a na-anochikwa anya ozi di n'ezị site n'ohu Osimiri Hiddekel nke isi nke iri ruo nke iri na abuo. Isi nke iri na abuo bu njedebe kachasi elu nke ma ohu nke ime ma nke ohu nke ezị, o na-egosikwa usoro Kraist si akpolite ma sachapu puku mmadu nari otu na iri anọ na anọ ahụ. Amaokwu nke iri ruo nke iri na isii na-anochi anya akuko ihe mere eme zoro ezo nke amaokwu nke iri anọ, malite n'afu 1989 ruo Iwu Uka nke amaokwu nke iri anọ na otu na nke iri na isii. Amaokwu ndi dabara n'ime akuko ihe mere eme zoro ezo ahụ na-anochi anya mmezu zuru oke nke amaokwu nke iri nke isi nke iri na abuo.

A ga-eme ka otutu di ocha, mee ka ha buru ndi ocha, a ga-anwalekwa ha; ma ndi ajo omume ga-eme ajo omume: o dighikwa onye obula n'ime ndi ajo omume ga-aghota; ma ndi amamihe ga-aghota. Sitekwa n'oge a ga-ewepuru aja nke ubochi nile, ma guzobe ihe aru ahụ nke na-eme ka o buru ebe togboro n'efu, a ga-enwe otu puku ubochi abuo na iri itoolu. Ngozi na-adiri onye

ahụ nke na-eche, ma rute otu puku ụbọchị atọ na narị atọ na iri atọ na ise. Daniel 12:10–12.

“Ndị amamihe” ndị na-aghọta amaokwu nke iri ruo nke iri na isii, ndị e jirikwa akara mechie ma “n’uche” ma “na mmụọ,” bụ ndị na-aghọta ozi amụma dị n’èzí nke e sere onyinyo ya n’akụkọ nzuzo nke amaokwu nke iri anọ, ma emewo ka ha guzosie ike “n’uche” n’ime nghọta ahụ tupu iwu ụbọchị Sọnde. “Ndị amamihe” bụ ndị ozi dị n’ime, nke Mkpughe isi nke iri na otu na amaokwu nke iri na otu nọchiri anya ya, gbanwere, ma ha e guzobekwaala n’ime ahụmahụ ahụ tupu iwu ụbọchị Sọnde.

“Ndị maara ihe” bụ ndị natara “ngozi” nke ejikọtara na “ichere,” nke na-akara puku otu narị na iri anọ na anọ ahụ dika ndị na-emezu mmezu zuru okè na nke ikpeazụ nke ụmụ agboghọ iri ahụ. Mkpughe isi nke iri na otu amaokwu nke iri na otu rutere n’ọnwa Julai nke afọ 2023, si otu a na-akara “oge ogwugwu,” mgbe Daniel na Mkpughe ji ndị àmà abụọ gosi na mmụba nke ihe omuma nke ekpughere na Julai nke afọ 2023 na-akọwapụta usoro nke ika akara nke puku otu narị na iri anọ na anọ ahụ. Iri na otu gbakwunyere iri na otu hà iri abụọ na abụọ, nke bụ akara nke ijikọta idị nsọ na mmadụ, a na-akọwapụtakwa ndị gafere usoro isachapụ nke nzọkwu atọ nke na-emepụta puku otu narị na iri anọ na anọ ahụ n’ime Daniel isi nke iri na abụọ, amaokwu nke iri na abụọ na-enye akara ozo nke Palmoni, n’ihi na iri na abụọ ugboro iri na abụọ hà puku otu narị na iri anọ na anọ.

Anyị ga-aga n’ihu na omumụ a n’isiokwu na-esote.